

Rönntaktäckning nygammal metod i Tåkern-bygden

Att bevara det gamla har blivit på modet. Gamla hus köps t ex billigt och rustas upp så att den gamla byggnadsstilen får framträda. Hos fröken Gertrud Olsson vid Utsikten, Omberg, har man tagit fasa på bevarandet av det gamla. En mindre lada på hennes gård utrustas f n med ett rejält

— Ja, jag tänkte att ladan skulle få sitt ursprungliga utseende tillbaka nu när den ändå skulle göras i ordning. Ladan är över hundra år gammal och har säkert från början varit utrustad med riktigt rönntak, vilket var det naturliga takskyddet på alla hus härnere förr. Därför bestämde jag mig för att låta lägga det här taket. Även om det ställer sig något dyrare och kanske inte är så hållbart som ett plättak, säger frk Olsson.

Gösta Karlholm som till sin hjälp har Karl-Gustav Blücher o Adrian Lindqvist kan det här med vasstäckning av tak. Redan på 30-talet var hr Karlholm med om att lägga vasstak. Det var bl a två stora tak vid prästgården i Svanshals. Sedan dess har den här formen av takläggning försvunnit mer och mer. Lite reparationsarbeten har det blivit, men inga större jobb förrän nu.

Fler bör ta efter

— Det vore kul om fler tog efter frk Olssons exempel, säger Gösta Karlholm. Förr i tiden var alla hus, uthus och ladugårdar täckta med rönntak här i trakterna kring Tåkern. Men den moderna tiden kom, och plättaken tog över. Man rev de gamla rönntaken.

Ett rönntak, eller vasstak för enkelhetens skull, håller omkring 40 år om det är rätt lagt. Själva läggningen är uppbyggd efter stränga regler som man inte får nucka på. Mellan varje bleke (bleke är detsamma som ribborna vilka håller vassen på plats) ska det vara exakt 30 centimeter.

och för dagen ovanligt vasstak eller "rönntak" som man säger på östgötska. Taket läggs av tre herrar från trakten med Gösta Karlholm som sakkunnig. Det gamla taket som också bestod av vass var illa därän när frk Olsson bestämde sig för att rusta upp det efter gammalt mönster.

Vassmattorna som läggs ska vara väl utvalda och någon gammal vass godkänns inte. Alla mattor binds fast efter ett visst system

med något som ser ut som en jättestoppnål.

Allt som allt väger den vassmängd som läggs på taket två ton. Taket mäter 16 meter på längden och fyra meter på höjden vilket gör 32 x 8 meter som ska täckas. På toppen av taket knyts vassmattorna ihop till en dekorativ krysstopp.

Hämtad på Tåkern

All vass är hämtad från Tåkern och slogs i vintras. För den detaljen svarar Sven Staaf i Väversunda. Hr Staaf har det här med vassavverkning som vintersyssla och knyter även vassmattor vilket är en ganska populär artikel. För avslagningen används två långa störrar med varsin kniv på. Störrarna skjuts i undervegetationen och slår av all vass effektivt. När isen är tillräckligt bärkraftig på Tåkern använder man t o m slättermaskin för att slå vass.

I Östergötland finns det i dag inte många gårdar som har vass-taken kvar. De är för länge sedan utbytta. Ett par gårdar kan dock noteras, bl a vid Grönlund strax söder om Väversunda. På Visingsö kan man också se de här taken. Men till skillnad mot Tåkern-taken är de på Visingsö lag-

FORTS PÅ SID 7

Mats Hamnebo.

Rönntakläggarna på bilden har det svettigt värre i sitt arbete. De t är fr v Karl-Gustav Blücher, Gösta Karlholm samt Adrian Lindqvist.

Rönntaktäckning . . .

FORTS FRÅN SID 1

da med halm, företrädesvis råghalm. Hur detta system är uppbyggt vill inte vasstäckare Karlholm gå in närmare på. På andra håll i landet kan man också se halmtäckta tak bl a i Skåne. Men just vasstak är en ganska ovanlig företeelse i Sverige.

Kanske kan vasstak bli en ny modefluga på alla gamla ladugårdar och mindre uthusbyggnader i framtiden. Dekorativt är det verkligen. Tätt och hållbart också, garanterar Gösta Karlholm.

Ulf G Holmertz